

САВЕЦКАЯ ВЕЛАРУСЬ

ВІДАНЬНЕ ў СЕБЕГАРУ КАГА ЯЫКАН УЧАГА КАМІТЭТУ САВЕТАУ.

Пралетаары ўсіх краў, злучайцеся!

Коліт нумару—15 руб. (вып. 22 г.)

Падпіска плата—	
Звычайная—350 р.	Ліготная—250 р.
Плата за абвесткі—300 руб. за разок пачыну.	
Сьпешныя—на 50% даражэй.	
Плата за публікацыю аб страце дакумантаў:	
За 1 дакумант—500 руб.	
— копію дазволіць—200 руб.	
— копію кніжачкі—100 руб.	
Чырвоны і ўтрыманьне Сал. Забесьце—тарана.	
Падпіска і абвесткі прымаюцца у Кантр-агентстве пры Дзяржаўным Выдавецтве.	
(Менск, Петрапаўлаўская, 8).	

Адрэс рэдакцыі і адміністрацыі: МЕНСК, 3-я Варшаўская, 97.

Трэці год выданьня.

Штодзённая газета.

№ 244 (649). Пятніца, 3-га лістапада 1922г.

Вызваленьне Далёкага Усходу.

На так-то даўно тэлеграф прывёс нам радасную і дастакаваную вестку: аб заняцьці Уладывастоку арміяй Далёка-Усходняй Рэспублікі, якая знаходзіцца ў несмы братарскім аб'яднаньні з Р.С.Ф.С.Р. і ўсёй Савецкай фэдэрацыяй Японская акупацыя Уладывостоку была пастаяннай пагрозай справе рабоча-сялянскага дзяржаўнага і культурнага будаўніцтва на Далёкім Усходзе. Карыстаючыся часовам аслабленьня Савецкай фэдэрацыі ў вяртні імперыялістычнай вайны і першага парыву вайны грамадзянскай, японскія імперыялісты марылі аб тым, каб зусім адрэзаць Савецкую фэдэрацыю ад высьця мора; паабавіў неагляданым абшарам Сьбіру іх натуральнага высьця на замежны рынак; зрабіць так, каб эканамічнае разьвіцьцё Усходняй Сьбіры залежала ад ласкі ці ня ласкі касавоўкі японскіх капіталістаў. Аднака гэроісты равалюцыйных рабочых і сялян, гэроісты рабоча-сялянскай Чырвонай Арміі уваважыла ўсе пляны японскіх імперыялістаў. Далёка-усходнія рабочыя і сяляне, так даўга стагнаўшы пад пятою японскіх захопнікаў, вярнуліся ў нашу дружную равалюцыйную сямю

Гэтыя падзеі на Далёкім Усходзе гулькім пошчакам разьвіваюцца па ўсёй Савецкай фэдэрацыі і на ўсіх варожых нам капіталістычных дзяржавах Эўропы. Пагончыўшы з белагвардзейшчынай і чужаземнай акупацыяй на Далёкім Усходзе, Савецкая фэдэрацыя разьвівае сабе рукі дзеся больш актыўнай і моцнай палітыкі на Влізкім Усходзе і Заходзе. Савецкая фэдэрацыя цяпер можа пакарыць свае сілы і увагу на разьвіцьцё больш блізкіх і насыпелых вытаньняў у сфэры эўрапейскай палітыкі. Заходняя капіталістычная дзяржава будучы вымушана цяпер з большай увагай прыслухоўвацца да галасу Савецкай фэдэрацыі ў розных праблэмах міжнароднага жыцьця. Савецкая фэдэрацыя навучыць пазачаць не інтарэсы ўсіх тых, хто яшчэ не навучыўся гэтаму.

Для нас асабліва важна адзначыць, што справа такой влізэрнай важнасці сталася магчымай толькі дзякуючы эўрапей і гэроісты Чырвонай Арміі, якую даводзіць добра вядомы нам гав Убаравіч, так шмат зрабіўшы дзеся ачэсты Савецкай Беларусі ад контр-равалюцыйных разьвіваўчых банду.

Пач так кызісу *)

(У зьвязку з пераходам народнай асьветы на мясцовыя сродкі).

Цяжка эканамічнае становішча Рэспублікі асабліва моцна адбілася на народнай асьветы. Тыя нізкія сродкі, якія аддзеліліся дзяржавай на народную асьвету ў парадку агульна-фэдэрацыйнага дзяржаўнага бюджэту ў 1921 і 1922 вучэбным годзе, цяпер згодна пастановы Рады Наркомаў Р.С.Ф.С.Р. зняты з дзяржаўнага бюджэту, і народная асьвета блізка што палкам пераходзіць на мясцовыя сродкі, за выключэньнем вышэйшай і прафэсійнай асьветы.

Вышні гэтага перахаваньня ўжо пачынаюць адчувацца: за кастрычнік плаціць шэсьць вярнаўніком няма чым. Баштарыс на мясцоваму бюджэту, зьведзены на ўсёй Беларусі з грахам папалам пры няватцы ў 40%, далёкі ад свайго зьжыцьцяўдзеньня. Гршы на гэтым баштарысу яшчэ ня зраз будучы поўнасьцю атрымавацца. Некаторыя наветы, як, напрыклад, Барысаўскі, маюць у свайй касе толькі дзесяць мільядаў руб. (21 году) у той час, як адна толькі зароботная плата школьным прапаўніком навету дасягае 15 мільядаў. Ня леш стаць справа і ў іншых наветах, і толькі Менск мяючы саўдзіма даходныя прадрэўметы, зможа ажыцьцявіць 1/24 частку свайго усходняга бюджэту.

паветах, як галоўны расходны артыкул мясцовага бюджэту, у зьвязку з гэтай дэфіцытнасьцю, цяпер пачынаюць значную шкоду. Праўда, дзяржава прадачыла гэтую дэфіцытнасьць і мае на мэта паволі пераводзіць народную асьвету на мясцовыя сродкі на працягу першых трох месяцаў праз зьмяшчэньне сумы асыгнаваньняў на трэцюю частку кожнага месца, але цяперашні месца дзе даволі прычынаў, каб зазначыць пачатак кызісу і яго велічыню на блэйшы час. У кастрычніку на пакрыцьцё зароботнай платы Наркамату Асьветы Беларусі аддучана ўсяго 50 мільядаў руб. (21 г.). Гэтых грошай ня хопіць нават на выплату пэнсіі персналу дзіцячых дамоў, прафэсійных школаў і апарату самога Наркамату Асьветы Беларусі і яго мясцовых органаў. На выплату пэнсіі школьным прапаўніком ужо за кастрычнік месца на будзе аддучана з дзяржаўнага бюджэту ні копейкі. Утвараецца вельмі цяжкае становішча. Школа ў горадзе яшчэ сятак пратрымаюцца, бо ў іх уведзена плата за вучэньне, якая пачынае даваць вынікі. Зусім дрэнна стаць справа з вясковымі школамі, у якіх яшчэ толькі што пачынаюць на заняткі. Кляктыўныя дагаворы з жыхарствам вакопт вадмогі школаў у большасці выпадаў яшчэ не падпісаны, а калі б і былі падпісаны, то вынікі іх пачынуць адчувацца пазней. Сельская школа пакінута на волю лёду, і толькі адданасьць школьных прапаўнікоў свайй справе і надзея на лепшую будучыню заставіць іх пачаць у

школах заняткі і вярці іх далей там, дзе яны пачаліся.

Такім чынам, у справе народнай асьветы пачаўся крызіс, які будзе паволі ўладжаны ў працягу двух трох месяцаў, калі пачне ажыцьцяўляцца мясцовы бюджэ і калі кляктыўныя дагаворы пачынуць даваць свае вынікі.

Найговыя Аддзель Народнай Асьветы павінны зраўнаць аб'ектыўныя варункі, якія цяпер складоцца, і цявэрда праводзіць у жыцьцё кляктыўныя дагаворы.

Валіцкі.

У Савецкай Фэдэрацыі.

1-ая міжнародная канфэрэнцыя кааператараў камуністаў.

МАСКВА, 1—11. 1 лістапада ў Маскве адчынілася 1-ая міжнародная канфэрэнцыя кааператараў камуністаў. Прымаюць ўдзел прадстаўнікі Расей, Нямеччыны, Францыі, Італіі, Швэцыі, Нарвэгіі, Даніі, Швэйцарыі, Польшчы, Эстоніі, Лтвы, Латвіі, Арменіі, Аўстраліі, Баўгарыі. Прыехала 112 дэлегатаў. Старшыня Цэнтральнага Саюзу Кааператываў Бичук адчыніў канфэрэнцыю прывітаньнем ад імя Расейскай Савецкай Фэдэрацыі. Ад імя Ц.К.Р.Б.П. канфэрэнцыю вітае Куйбышаў. Канфэрэнцыя паставіла вітаць Б.Мушэ тэмы Інтэрнацыянал, Прафэсійналіны Інтэрнацыянал, Чырвоную Армію, Левіна і Троцкага. Гаварылі членамі прызымму канфэрэнцыі выбраны Левін, Зіноўеў і Кларэ Цэткін. Пасьля прывітаньняў канфэрэнцыя перайшла к дзелавой працы.

Дапамога панярпеўшым ад голаду

МАСКВА, 1-11. Ц.К. на барацьбе з вынікмі голаду арацаваў плян выдачы 350.000 сялянам, ня маючым пасеваў, па 20 пуд. хлеба кожнаму. Ц.К. на барацьбе з вынікмі голаду мае купіць 150.000 коняў для аднаўленьня разбуранай сельскай гаспадаркі. Ц.К. на барацьбе з вынікмі голаду адпускае на дапамогу дзецям сіротам 3.600.000 пуд. хлеба, чэпам прафэсійналіных саюзаў—5.800.000 пуд. на арганізацыю грамадзянскіх работ—12.000.000 пудоў, на дапамогу 2.000.000 галадуючым—9.000.000 пуд. хлеба.

Патрэба рэформа вышэйшай школы.

ПЕЦЯРБУРГ, 1-11. Аб'яднаньне шод Пецярбургскага студэнцтва і чырвонай прафэсуры аднагалосна прыняў рэзалюцыю, якая заклікае студэнцтва і прафэсуры для грунтоўнай рэформы вышэйшай школы ў інтарэсах рабочай клясы.

Прамысловасьць наладжваецца.

ХАРКАЎ, 31-10. Становішча Далекага басэй у пеступова лепшэцца. Далека басэй забэсьпечан хлебам на 5 з п довай мясяцаў. 300 дробных капіляў аддадзена ў арэнду.

Апошнія навіны.

(Радзі з Ганновэру).

— Становішча рабочых у Нямеччыне за апошнія дні значна погоршылася. Беспрацоўе і голад з кожным днём растуць. Меры барацьбы ўраду з беспрацоўем і голадам не насыпаваюць з іхным узростам.

— У вадным з акупаваных саюзьнікам і гарадоў Нямеччыны выбухнулі с рэчкі з міжсаюзьніцкай камісіяй, якая рабіла вобшыск у вадной казарме. Акупацыйная ўлада заявіла Нямеччыне пратэст.

— Жыхарства Мэмэлю п слала ў Парыж дэлегацыю хадавічаць аб звароце Мэмэльскай вобласьці Нямеччыне.

Што чуваць заграіцай.

Перэд пачэткам перамаўленьняў.

ГАННОВЭР, 1—11. 31 кастрычніка нямецкі рэйхсшандлер Вірт прыняў галоўных дэлегатаў рэпарацыйнай камісіі. Ён зьвярнуў іх увагу на катастрафічнае становішча Нямеччыны, якое зрабілася асабліва пагражаючым у апошні час.

— Нямецкі народ, — заявіў Вірт, — мае патрэбу ў самых неабходных сродках харчаваньня і каменным вуглю. Перэд нямецкім народам стаць халодная і газодная зіма.

Вірт лічыць неабходным зрабіць стабілізацыю нямецкай маркі што можа зрабіць толькі рэпарацыйная камісія.

— Пакуль нямецкая гаспадарка знаходзіцца ў становішчы хворага, — сказаў Вірт, — Антанга ня можа разлічваць на вытаньне Нямеччынай якіх-колічы абавязаньстваў.

Прадстаўнік Францыі Барту, у адказ на заяву Вірта, адначасу, што неабходна зрабіць падрабязны досьледны прычыны хворага становішча Нямеччыны. Далей Барту заявіў, што пастаў момант, калі далейшая заціжка рэпарацыйнага пятавья нематчыма. Была прынята пастанова зраз-жа пачаць перамаўленьні.

Перамаўленьні пачаліся.

ГАННОВЭР, 2-11. Рэпарацыйная камісія супольна з прадстаўнікам Нямеччыны пачала перамаўленьні. Старшыня рэпарацыйнай камісіі Барту заявіў, што рэпарацыйная камісія на будзе парушапа незадажднасьць Нямеччыны. Пытаньне аб грашовым кантролю над Нямеччынай афіцыйна пакуль што яшчэ не падымалася.

Дэфіцыт Нямеччыны

ГАННОВЭР, 2-11. Статэ сьэратар Шрэдэр у сваім дакладзе рэпадэцыйнай камісіі наведаніў, што дэфіцыт нямецкай гаспадаркі, дзякуючы Варсальскаму дагавору, складе 440 мільядаў.

За ахову правоў пралетарыяту.

БЭРЛІН, 29-10. Парыскай біржай працы валадкан мітынг працягу сургоць загаду міністра працы аб адмене 8-хадэінага рабочага дня для французскіх чыгуначнікаў. У мітынгу прымава ўдзел 10.000 чыгуначнікаў. Аднагалосна прынята рэзалюцыя, якая заклікае рабочых розных арганізацыю аб'яднацца ў агульнай барацьбе супроць наступу капіталу.

Ангорскі ўрад супроць Канстантынопальскага.

ЛІФЛЬД, 31—10. Паведаняюць, што ангорскі ўрад ушарта дымагэцпа тэго, каб Канстантынопальскі ўрад ня прысутнічаў на канфэрэнцыі.

Фашысты супроць камуністаў.

НАУЭН 1—11. У шмат якіх гарадох Італіі зьарыштаваны лідары камуністычнай партыі.

Эвакуацыя Адрыянопалю скончана.

БАРДО, 31—10. З Канстантынопалю наведмляюць, што эвакуацыя Адрыянопалю скончана.

Дэ-ягнута згода.

ГЭЛЬСІНГФОРС, 30-10. Скончана прапа цэнтральнай расейска-фінляндскай зьмешанай камісіі па ажыцьцяўленьню мірнага дагавору. Старшыня расейскай дэлегацыі заявіў, што задаўні камісіі выкапаны з поспехам. Вялікай працы патрабавала зьнішчэньне вядомаў Барэльскай авантуры. Заснована леабная згода аб непарушанасьці мяжа. У выніках працы камісіі між Расей і Фінляндіяй з'янованы вяртацьныя адносіны.

*) Тэрмін «крызіс» укажы тут умоўна, бо на пашай думка, народная асьвета перажывае крызіс ад часу равалюцыі. Рэалізацыя толькі ў глыбіні крмлеу.

